

‘ความซื่อตรงของเจ้าหน้าที่ของรัฐ’

“อย่าตอบแทนบุญคุณส่วนตัวด้วยผลประโยชน์ของชาติ”

วรรคทองนี้เป็นของ เต็งเสี่ยวผิง ผู้นำสูงสุดของสาธารณรัฐประชาชนจีนในช่วงต้นศตวรรษที่ 2520 ซึ่งมีการนำมาอธิบายความหมายของ “สำนึกรับผิดชอบ” (Accountability) ในหลัก “ธรรมาภิบาล”

ที่มาของวรรคทองนี้ เกิดขึ้นในช่วงที่เต็งเสี่ยวผิงก้าวขึ้นมาเป็นผู้นำสูงสุดของจีน มีนายทหารผู้ใหญ่คนหนึ่งของจีนที่เคยมีบุญคุณต่อเต็งเสี่ยวผิง ด้วยการให้ที่หลบหนีเมื่อครั้งถูกไล่ล่าจากศัตรูทางการเมือง ได้ขอตำแหน่งสำคัญในกองทัพจีน

ถ้าคิดอย่างผิวเผินก็น่าจะเป็นไปได้ เพราะการช่วยชีวิตผู้นำงานทำให้มีวันนี้เป็นบุญคุณอันยิ่งใหญ่ และสอดคล้องกับสุภาษิตจีนที่ว่า บุญคุณต้องตอบแทน ซึ่งยึดถือกันมานานแล้ว

ในกรณีนี้ เต็งเสี่ยวผิงปฏิเสธการขอตำแหน่งของนายพลผู้นั้น โดยให้เหตุผลว่า

“อันบุญคุณของท่านที่ช่วยข้าพเจ้าส่วนตัวนั้น ข้าฯ ก็เห็นแจ้งอยู่ หากท่านต้องการอะไรจากข้าฯ เป็นส่วนตัวแล้วไซ้ ข้าฯ ก็ยินดีตอบสนองคุณท่านมิได้ลื้ม แต่ประเทศชาติหาได้เป็นหนี้บุญคุณต่อท่านไม่ ข้าฯ มิอาจตอบแทนบุญคุณส่วนตัวด้วยผลประโยชน์ของชาติได้”

ไม่มีรายงานข่าวว่านายพลผู้นี้มีอนาคต

อย่างไร และเต็งเสี่ยวผิงตอบแทนบุญคุณหนี้ชีวิตอย่างไร แต่สิ่งที่เต็งเสี่ยวผิงพูดนั้น สะท้อนจุดอ่อนของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มักจะได้รับภารกิจในระบบ “อุปถัมภ์” ให้ใช้อำนาจหน้าที่เพื่อประโยชน์ของพวกเขาเอง ซึ่งเป็นการใช้อำนาจโดยมิชอบหรือคอร์รัปชันลักษณะหนึ่ง

นัยของวรรคทองนี้ ถูกนำมาเป็นปรัชญาการบริหารราชการแผ่นดินด้าน “คุณธรรมของผู้นำ” ที่ต้องมีสำนึกรับผิดชอบต่ออำนาจหน้าที่ที่ได้รับ ด้วยการใช้อำนาจรัฐโดยยึดประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของ “ความซื่อตรง” (Integrity) และเป็นตัววัดหลักความไว้วางใจและเชื่อถือศรัทธาของประชาชนที่มีต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐ

แม้แต่หน่วยงานที่เกี่ยวกับความมั่นคง เช่น กองทัพอากาศสหรัฐอเมริกา ก็ได้กำหนด “ค่านิยมหลัก” (Core Value) เรื่องนี้เมื่อปี ค.ศ. 1991 และใช้มาจนถึงปัจจุบันว่า

“Integrity first, Service before self, Excellence in all we do”

สรุปความได้ว่า Integrity มาอันดับแรก, งานราชการมาก่อนงานส่วนตัว และทำทุกสิ่งให้ดีที่สุด

“Integrity” มาจากรากศัพท์ภาษาละตินว่า “Integer” แปลว่า ความครบถ้วนสมบูรณ์

ความเป็นจำนวนเต็ม จึงถูกนำมาใช้กับคุณลักษณะของคนว่า “เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์”

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องสรุปได้ว่า “ความซื่อตรง” หมายถึง การประพฤติตรง ไม่เอินเอียง ไร้เล่ห์เหลี่ยม ไม่คดโกง การกระทำที่ซื่อสัตย์สุจริต ตรงไปตรงมา ประพฤติปฏิบัติตนอย่างสม่ำเสมอ ทั้งต่อหน้าและลับหลัง รวมถึงการยึดมั่นในสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม

สำหรับความซื่อตรงนี้ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้พระราชทานหลักคิดของข้าราชการไว้ในพระราชนิพนธ์ “หลักราชการ” เมื่อปี 2475 ว่า

“ความซื่อตรงต่อบุคคลทั่วไป

คือ ประพฤติซื่อตรงต่อคนทั่วไป

ไป รักษาตนให้เป็นคนควร

เขาทั้งหลายจะเชื่อถือได้

โดยรักษาวาจาสัตย์พูด

อะไรเป็นมัน ไม่เหิน

หันเปลี่ยนแปลง คำ

พูดไปเพื่อความ

สะดวกเฉพาะครั้ง 1

คราว 1”

ด้วยเหตุนี้ จึงมีการ

นำคุณธรรม “ความซื่อ

ตรง" มาใช้เป็นคุณสมบัติ
สำคัญของผู้นำ หรือบุคคล
สาธารณะ เพื่อสร้างความเชื่อถือ
ศรัทธาและความไว้วางใจให้กับบุคคลทั่วไป
อย่างไรก็ดี ล้นเกล้าฯ รัชกาลที่ 6 ได้
พระราชทานข้อคิดไว้ใน "หลักราชการ" อีก
ประการหนึ่งว่า

"ความซื่อตรงต่อหน้าที่ คือ ตั้งใจกระทำ
กิจการซึ่งได้รับมอบหมายเป็นหน้าที่ของตนโดย
ซื่อสัตย์สุจริต ใช้ความอุตสาหวิริยภาพเต็มสติ
กำลังของตน ด้วยความมุ่งหมายให้กิจกรรม
นั้นๆ บรรลุซึ่งความสำเร็จโดยอาการอันงดงาม
ที่สุดที่พึงมีหนทางปฏิบัติได้"

นั่นหมายความว่า "ข้าราชการ" รวมถึง
"เจ้าหน้าที่ของรัฐ" ซึ่งเป็นบุคคลที่ได้รับมอบ
โดยกฎหมายให้ใช้ "อำนาจรัฐ" ต้องปฏิบัติ
หน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต วิริยอุตสาหะ
และทำงานตามที่ได้รับมอบหมายให้ สำเร็จ
อย่างดีที่สุดเท่าที่จะสามารถทำได้ รวมถึงรักษา
คำพูดที่ได้เคยเปล่งวาจาไว้

ด้วยเหตุนี้ จึงปรากฏคำว่า "ซื่อสัตย์สุจริต"
ในคำปฏิญาณตนของเจ้าหน้าที่ของรัฐทุก
ประเภท แต่สิ่งที่เห็นเชิงประจักษ์ในสังคมไทย
กลับตรงกันข้าม ซึ่งส่งผลให้การประเมินความ
เชื่อถือศรัทธาเจ้าหน้าที่ของรัฐไทยในสายตาชาว
ต่างประเทศทุกสถาบันอยู่ในเกณฑ์ "ต่ำมาก"

ล่าสุดเมื่อวันที่ 25 ก.ย.ที่ผ่านมา เลขาธิการ
สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปราม
การทุจริตภาครัฐ (ป.ป.ท.) ได้แถลงว่า

"จากการรวบรวมข้อมูลทุจริตของหน่วยงาน
ราชการในช่วง 4 เดือนที่ผ่านมา มีการร้อง
เรียนจากเจ้าหน้าที่รัฐและประชาชนเข้ามายัง
ป.ป.ท.เพิ่มขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับสถิติก่อนหน้า
นี้ โดยเฉพาะเรื่องการทำผิดวินัยของ
ข้าราชการ 133 หน่วยงาน จากทั้งหมด 171
หน่วยงาน โดยในช่วงเดือน ก.ค.-ก.ย. 2557 มี
เรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับปัญหาทุจริตคอร์รัปชันเข้า
มาถึง 91 เรื่อง"

ในตอนท้ายเลขาธิการ ป.ป.ท. ได้สรุปว่า
มีข้าราชการกระทำผิดวินัยและมี

สิ่งที่ต้องยอมรับ
คือ กระบวนการ
เอาผิดคนคอร์รัปชัน
ในประเทศไทยล่าช้ามาก
แม้แต่คดีจัดซื้อ
ไมโครโฟน

ปัญหาคอร์รัปชันมากที่สุด คือ
กระทรวงมหาดไทย
สำนักงานตำรวจแห่ง
ชาติ (สตช.) กระทรวง
เกษตรและสหกรณ์
และกระทรวง
คมนาคม ส่วนหน่วย
งานที่มีปัญหาการ
เรียกรับสินบน คือ
กรมศุลกากร ทั้งในรูป
แบบการถ่ายเทของกลาง
การเรียกเก็บประโยชน์จาก
การขนส่งสินค้าผ่านด่าน และ
กระทรวงมหาดไทย คือ กรม

ส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นและองค์การปกครอง
ส่วนท้องถิ่น (อปท.) ถึง 8,000 แห่ง รวมทั้ง
อบต.และ อบจ.ก็มีตัวเลขการร้องเรียนเรื่องการ
ทุจริตสูงด้วยเช่นกัน

ต่อมาเมื่อวันที่ 29 ก.ย. 2557 ไพรัช
วอเตอร์เฮาส์ คูเปอร์ส (PwC ประเทศไทย)
เปิดเผยผลสำรวจ อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ
Thailand Economic Crime Survey ประจำปี
2557 พบว่ามีบริษัทไทยที่ทำการสำรวจถึง
37% ที่ตกเป็นเหยื่อการทุจริต ซึ่งถือเป็นอัตรา
ที่สูงกว่าภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกโดยเฉลี่ยที่ 32%
และโลกที่ระดับเดียวกัน

ประเภทของการทุจริตที่พบมากที่สุด 5
อันดับแรกของไทย ได้แก่ (1) การยักยอก
สินทรัพย์ (Asset misappropriation) 71%
(2) การทุจริตจัดซื้อ (Procurement fraud)
43% (3) การรับสินบนและคอร์รัปชัน
(Bribery and corruption) 39% (4)
อาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ (Cybercrime)
14% และการทุจริตทางบัญชี (Accounting
fraud) 18%

จากข่าวกองทั้งสองเรื่องนี้ จะเห็นว่า สถาน
การณ์การทุจริตคอร์รัปชันของประเทศไทยเลว
ร้ายมากขึ้น แม้จะอยู่ในสถานการณ์พิเศษที่
คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ควบคุม
การบริหารราชการแผ่นดินก็ตาม ซึ่งสะท้อนให้

เห็นว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ได้เกรงกลัวความผิดเลย ยังคงทุจริตประพฤติมิชอบกันเป็น "ปกติ" และหัวหน้าส่วนราชการของรัฐก็ขาดความเอาใจใส่ในการกวาดล้างปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบ

สิ่งที่ต้องยอมรับ คือ กระบวนการเอาผิดคนคอร์รัปชันในประเทศไทยล่าช้ามาก แม้แต่คดีจัดซื้อไมโครโฟนของสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ท่านหัวหน้า คสช.ยังให้เวลาตรวจสอบ 3 เดือน ขณะที่เรื่องนี้ไม่ได้ซับซ้อนอะไร 7 วันก็น่าจะรู้เรื่องแล้วว่า ผิดหรือไม่ผิด และมีใครเกี่ยวข้องบ้าง

อาจเป็นเพราะสยามเมื่อยี่สิบบ้านเรายังมีปัญหาอุปสรรคปะจุกกันมาก การร้องขอให้บรรเทาโทษจากการทุจริตด้วยการวิ่งเต้นเส้นสาย ด้วยการกล่าวอ้างบุญคุณและใช้อิทธิพลของบางคนช่วยเหลือ ยังคงมีเค็ดกลางให้เห็นผ่านสื่อสาธารณะอย่างมากมายในปัจจุบัน ซึ่งสะท้อนความบกพร่องทางจริยธรรมของผู้ปกครอง

วรรคทองของเติ้งเสี่ยวผิง ที่นำมาเล่าสู่กันฟังข้างต้น อาจเรียกมันในสติของผู้มีอำนาจและอิทธิพลในบ้านเมืองให้ดำรงความซื่อตรง ด้วยการ ลด ละ เลิก การช่วยเหลือพวกพ้องในระบบอุปถัมภ์ โดยเฉพาะกรณีการทุจริตประพฤติมิชอบในวงราชการ และการโยกย้ายแต่งตั้งตามคำร้องขอเข้ามาใช้อำนาจรัฐของนักวิ่งเต้นที่ไร้คุณภาพ ซึ่งทำให้บ้านเมืองเสียหาย เช่นที่ผ่านมา

สิ่งสำคัญ ต้องไม่ลืมว่า "ขงจื้อ" ได้ให้ข้อคิดสำหรับผู้ปกครองว่า

"ผู้ปกครองหากปฏิบัติตรงไปตรงมา ถึงแม้ว่าจะไม่ออกคำสั่งประชาชนยังปฏิบัติตาม หากผู้ปกครองปฏิบัติตนไม่ซื่อตรง ชาวประชาย่อมไม่เชื่อฟัง"

คุณธรรมความ "ซื่อตรง" นี้ เป็นสิ่งสำคัญที่ต้อง "ปฏิรูป" ควบคู่ไปกับการปฏิรูปประเทศไทย ซึ่งต้องเริ่มจากตัวหัวหน้าส่วนราชการของรัฐทุกระดับและขยายผลไปสู่เจ้าหน้าที่ของรัฐทุกคน

ทั้งนี้ เพื่อกู้ชื่อเสียง ความศรัทธาและไว้วางใจเจ้าหน้าที่ของรัฐกลับคืนมา ตาม "ความฝัน" ของ คสช. ■